

Bediüzzaman mânen yaşıyor

Bediüzzaman Said Nursî'nin hayatından pencereler

Bediüzzaman Said Nursî'nin vefatının 50. yılındayız. Aramızdan maddeten 50 yıl önce ayrılmıştı, ama mânen yaşamaya devam etmektedir. Çünkü o, "Mevtim hayatımdan ziyade dine hizmet edecek" demişti. Şimdi Risâle-i Nurlar elden ele, dilden dile yayılmaktadır.

Risâle-i Nur Enstitüsü tarafından geçtiğimiz yıllarda Bediüzzaman'ın vefat tarihi olan 23 Mart tarihini içine alan hafta "Bediüzzaman Haftası" olarak kutlanmaya başladı. Bu haftada her yıl ayrı bir konu başlıklı Bediüzzaman'ın görüşleri ışığında çeşitli faaliyetlerle ülke çapında ele alınmaktadır. Bu yıl işlenecek ana başlık "Çağımız sorunlarına çözüm arayışları ve Said Nursî modeli"dir. Mart ayına baktığımızda bununla ilgili pek çok olay tevafuk etmiştir. Bediüzzaman'ın hayatından dünyaya açılan pencereler pek çoktur. Bazılarını hatırlamaya çalışalım:

Bediüzzaman, doğuda "Hayatımın gayesi" dediği Medresetü'z-Zehra'nın açılması için padişahla görüşmek maksadıyla 1908 yılının Şubat-Mart aylarında İstanbul'a geldi. Van'da bir gün Tahir Paşa, "Şark ulemasını ilzam ediyorsun, fakat İstanbul'a gidip o denizdeki büyük balıklara da meydan okuyabilecek misin?" demişti. İstanbul'a gelir gelmez âlimleri münazaraya dâvet etti. Bunun üzerine İstanbul'daki ünlü âlimler, grup grup ziyaretine gelip sorular soruyorlar ve o hepsinin de cevaplarını doğru olarak veriyordu. Bundan amacı, Doğu Anadolu'daki ilim ve irfan faaliyetine nazar-ı dikkati çekmekti. Yoksa Molla Said, katiyen hodfuruşluğu, övünmeyi sevmezdi. Her türlü gösterişten uzak olarak hareket ederdi. Yapmacık hareketlerden kesinlikle hoşlanmazdı. İstanbul'daki ikametgâhının kapısına şöyle bir levha astırmıştı:

"Burada her müşkül halledilir, her suale cevap verilir; fakat sual sorulmaz."

Genç yaşında böyle istisnasız bütün sorulara cevap vermesi, gayet ikna edici, belîğ ifade, harika hâl ve tavırlarıyla ilim adamlarını hayranlıkla takdire sevk ediyordu. Onu "Bediüzzaman" ünvanına hakkıyla lâıyk görüyorlar ve bu fevkalâde zatı, bir "nadire-i hilkat" olarak tavsif ediyorlardı. Hatta bu zamanlarda, Mısır Camiü'l-Ezher Üniversitesi rektörlerinden Şeyh Bahîd Efendi İstanbul'a bir seyahat için geldiğinde, Şark'ın sarp, yalçın kayaları arasından gelen Said Nursî'yi ilzam edemeyen İstanbul âlimleri, ondan bu genç hocanın ilzam edilmesini isterler. Şeyh Bahîd de bu teklifi kabul ederek, bir münazara zemini arar. Bir namaz vakti, Ayasofya Camii'nden çıkıp çayhaneye oturduğunda, Şeyh Bahîd Efendi, yanında âlimler hazır bulunduğu sırada Bediüzzaman'a, "Avrupa ve Osmanlılar hakkında ne diyorsunuz, fikriniz nedir?" diye sorar.

Bahîd Efendi, Bediüzzaman'ın geleceğe ait kavrama gücünü ve dünya siyasetini anlamak istiyordu. Bediüzzaman'ın verdiği cevap gayet kısa ve muhteşemdir:

“Avrupa, bir İslâm devletine hamiledir, günün birinde onu doğuracak; Osmanlılar da Avrupa ile hamiledir, o da onu doğuracak.”

Bu cevap karşısında Şeyh Bahîd, “Bu gençle münazara edilmez; ben de aynı kanaatteyim. Fakat bu kadar vecîz ve beliğane bir tarzda ifade etmek, ancak Bediüzzaman’a hastır” demiştir.

Nitekim Bediüzzaman’ın dediği gibi, haberlerin iki kutbu da gerçekleşmiştir. Bir iki sene sonra şeâir-i İslâmiyeye muhalif çok yabancı âdetleri alan ve yerleştiren Türkiye ile Avrupa’da Kur’ân’a ve İslâmiyete karşı gösterilen güzel ilgi ve özellikle bahtiyar Alman milletinde gruplar hâlinde İslamiyeti kabul etmek gibi olaylar, o ihbarı tamamıyla doğrulamıştır.¹

Bediüzzaman’ın seyahatleri

Bediüzzaman 31 Mart olayından sonra İstanbul’da fazla kalmaz², Van’a gitmek üzere İstanbul’dan ayrılır (Mart 1910). Batum yoluyla Van’a giderken Tiflis’e uğrar. Tiflis’te, Şeyh San’an Tepesine çıkar. Dikkatle etrafı seyrederken, yanına bir Rus polisi yaklaşır, “Niye böyle dikkat ediyorsun?” diye sorar. Bediüzzaman, “Medresemin plânını yapıyorum” der. Polis merakla, “Nerelisin?” diye sorar. Bediüzzaman, Bitlisli olduğunu söyler. Rus Polisi şaşkınlıkla buranın “Tiflis” olduğunu belirtir.

Bediüzzaman gayet rahat bir şekilde “Bitlis Tiflis birbirinin kardeşidir” der.³ Rus Polisi bu cevaptan bir şey anlamamış olmalı ki, “Ne demek?” diye sözüne açıklık getirmesini ister. Bediüzzaman o karanlık günlerde geleceğe ait müjdeler yüklü şu sözlerle cevap verir:

“Asya’da, Âlem-i İslâm’da, üç nur birbiri arkasında inkişafa başlıyor. Sizde, birbiri üstünde üç zulmet inkişafa başlayacak. Şu perde-i müstebidâne yırtılacak, takallüs edecek, bende gelip burada medresemi yapacağım.”

Rus Polisi şaşkınlığını kelimelere döker: “Heyhat!.. Şaşarım senin ümidine!” Bediüzzaman, polisin bu ifadelerine şaşırmıştır. Aynı netlikte cevap verir:

“Ben de şaşarım senin aklına! Bu kışın devamına ihtimâl verebilir misin? Her kışın bir baharı, her gecenin bir nehârı (gündüz) vardır.”

Rus Polisi bunların gerçekleşmeyeceği düşüncesindedir. Çünkü o tarihlerde İslâm âlemi parça parça olmuştur. Bediüzzaman İslâm âleminin içindeki keşmekeşliği, karışıklığı hayra yormaktadır. Onun hayatında ümitsizliğe hiçbir zaman yer yoktur ve olmamıştır da. Bediüzzaman İslâm ülkelerini sanki eğitim görmek için dağıldıklarını düşünmektedir:

“Tahsile gitmişler. İşte Hindistan, İslâm’ın müstaid (istidatlı) bir veledidir; İngiliz mekteb-i idadîsinde çalışıyor. Mısır İslâm’ın zekî bir mahdumudur; İngiliz mekteb-i mülkiyesinden ders alıyor. Kafkas ve Türkistan İslâm’ın iki bahadır oğullarıdır; Rus mekteb-i harbiyesinde talim ediyorlar. İlaahir...

“Yahu, şu asilzade evlat, şehadetnamelerini (diploma) aldıktan sonra, her biri bir kıt’a başına geçecek, muhteşem adil pederleri olan İslâmiyetin bayrağını afak-ı kemalatta temevvüc ettirmekle (dalgalandırmakla), kader-i ezelinin nazarında feleğin inadına, nev-i beşerdeki hikmet-i ezeliyenin sırrını ilan edecektir.”⁴

Bediüzzaman’ın Rus polisine söylediği sözler kısa süre sonra gerçekleşmeye başlar. Parça parça olan İslâm âlemi toparlanma sürecine girer. Birer birer bağımsızlıklarına kavuşurlar.

Dipnotlar:

1- Tarihçe-i Hayat, s. 83-85;

2- Bediüzzaman’ın İstanbul hayatı önemli yere sahiptir. Bu konuda geniş bilgi için bkz: A. Menek, Bediüzzaman Said Nursî, İstanbul Hayatı, Y.A.Neş.

3- Enteresandır ki, yıllar sonra Bediüzzaman Said Nursî’nin verdiği bu müjdeler gerçekleşmiştir. Şimdi Bitlis ve Tiflis belediyeleri aralarında anlaşarak karşılıklı kardeş şehir ilân etmişlerdir. Aynı zamanda burada Nur medresesi de bulunmaktadır.

